Міністерство освіти і науки України

Луцький національний технічний університет

Факультет митної справи, матеріалів та технологій

Кафедра туризму та готельно-ресторанної справи

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА
ЗА СТУПЕНЕМ ВИЩОЇ ОСВІТИ «МАГІСТР»

ОРГАНІЗАЦІЙНО-ЕКОНОМІЧНІ УМОВИ РОЗВИТКУ МАЛИХ ГОТЕЛІВ В УКРАЇНІ

спеціальність 241 Готельно-ресторанна справа

освітня програма «Готельно-ресторанна справа»

Виконав: здобувач вищої освіти
групи ГРСмз–21
Гасюк Єлена Володимирівна
_____

Керівник:
к.г.н., доцент
Громик Оксана Миколаївна
_____

Кваліфікаційну роботу
допущено до захисту
«___» _____ 20__ р.
к.г.н., доцент
Гарант освітньої програми:
Сидорук Світлана Володимирівна
_____

Луцьк – 2023 року

ЛУЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет митної справи, матеріалів та технологій
Кафедра туризму та готельно-ресторанної справи
Ступінь вищої освіти: другий (магістерський) рівень
Галузь знань: 24 Сфера обслуговування
Спеціальність: 241 Готельно-ресторанна справа
Освітня програма: Готельно-ресторанна справа

ЗАТВЕРДЖУЮ
Завідувач кафедри
_____ Л.Ю. Матвійчук
(підпис)
«_____» _____2023 року

З А В Д А Н Н Я
НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ ЗДОБУВАЧУ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Гасюк Єлени Володимирівни

1. Тема кваліфікаційної роботи Організаційно-економічні умови розвитку малих готелів в Україні

Керівник роботи: Громик Оксана Миколаївна, к.г.н., доцент
затверджені наказом вищого навчального закладу від «14» січня 2023 р. №39/01-02.

2. Строк подання здобувачем вищої освіти кваліфікаційної роботи до 01.12.2023 р.

3. Вихідні дані до роботи
основними джерелами інформації послужили нормативно-правові документи, стандарти готельних послуг, нормативні документи в досліджуваній області, дані звітності готельних підприємств, спеціалізовані періодичні видання, окремі Інтернет-ресурси

4. Зміст розрахунково-пояснювальної записки (перелік питань, що потрібно розробити):
ВСТУП
Розділ 1. Теоретичні засади розвитку малого мотульного бізнесу
Розділ 2. Аналіз сучасного стану малого готельного бізнесу в Україні та за кордоном
Розділ 3. Перспективи розвитку модульних готельних закладів
ВИСНОВКИ ТА РЕКОМЕНДАЦІЇ

5. Перелік графічного матеріалу: схема взаємодії міжнародного регулювання питань класифікації засобів розміщення, характеристики діяльності асоціацій хостелів з низки країн, Ппорівняльна динаміка кількості хостелів та готелів

6. Консультанти розділів роботи

Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Підпис	
		завдання видав	завдання прийняв
Гарант освітньої програми	доц. Сидорук С. В.		
Розділ 1. Теоретичні засади розвитку малого готельного бізнесу	доцент Громик О.М.		
Розділ. 2. Аналіз сучасного стану малого готельного бізнесу в Україні та за кордоном	доцент Громик О.М.		
Розділ. 3. Організаційне забезпечення формування умов розвитку малого готельного бізнесу	доцент Громик О.М.		
Висновки та рекомендації	доцент Громик О.М.		
Нормо контроль	доц. Сидорук С. В.		

7. Дата видачі завдання 01.11. 2023 р.

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ п/п	Назва етапів кваліфікаційної роботи бакалавра	Строк виконання етапів роботи	Примітка
1	Обґрунтування теми	до 01.11.2022	
2	Огляд літератури із досліджуваної проблеми	до 01.02.2023	
3	Розділ 1. Теоретичні аспекти проєктування середовища модульного готелю	до 01.04.2023	
4	Розділ 2. Аналіз технології будівництва модульних готелів	до 01.06.2023	
5	Розділ 3. Організаційне забезпечення формування умов розвитку малого готельного бізнесу	до 01.09.2023	
6	Висновки	до 01.10.2023	
7	Формування списку використаних джерел	до 01.11.2023	
10	Попередній захист кваліфікаційної роботи магістра	до 28.11. 2023	
11	Нормоконтроль	до 29.11.2023	
12	Інструментальна перевірка на академічний плагіат	до 07.12.2023	
13	Представлення кваліфікаційної роботи магістра до захисту	до 08.12.2023	

Здобувач вищої освіти _____ (Гасюк Є.В.)
(підпис) (прізвище, ініціали)

Керівник кваліфікаційної роботи _____ (Громик О.М.)
(підпис) (прізвище, ініціали)

АНОТАЦІЯ

Гасюк Є.В. Організаційно-економічні умови розвитку малих готелів в Україні. – На правах рукопису

Кваліфікаційна робота другого (магістерського) рівня, ОП «Готельно-ресторанна справа», за спеціальністю 241 Готельно-ресторанна справа, галузь знань 24 Сфера обслуговування. – Луцький національний технічний університет, кафедра туризму та готельно-ресторанної справи. – Луцьк, 2023. – 55 с., список використаних джерел з 28 найменувань.

Кваліфікаційна робота магістра складається зі вступу, трьох розділів, висновків та рекомендацій, списку використаної літератури.

Після закінчення війни Україна має величезний потенціал для розвитку туризму та готельного господарства. Ключовими чинниками є потужна культурно-історична та природна спадщина нашої країни. І це те, що приваблює туристів з усього світу. Україна має багату спадщину, включаючи історичні пам'ятки, національні парки, курорти та мальовничі місця, які наразі заборонені для деяких частин країни через конфлікт.

Розвиток малих засобів розміщення, до яких належать і хостели, сприяє політичній, економічній та соціальній стабільності, гнучкості економічних структур, а також ефективності здійснення ринкових регуляторів, що позитивно впливає на зростання конкурентних переваг країни, що приймає туристів. Рівень розвитку малих фінансових потоків які розміщені в країні які визначаються рівнем розвиненості ринкових відносин.

Незважаючи на воєнний стан та активні бойові дії на території України, ринок гостинності намагається відновити свій розвиток.

Ключові слова: готельна послуга, гостинність, готельна індустрія, хостели, готельне господарство, ринкові відносини.

ANNOTATION

Hasyuk E.V. Organizational and economic conditions for the development of small hotels in Ukraine. - On the rights of the manuscript

Qualification work of the second (master's) level, OP "Hotel and restaurant business", specialty 241 Hotel and restaurant business, field of knowledge 24 Service sphere. – Lutsk National Technical University, Department of Tourism and Hotel and Restaurant Business. - Lutsk, 2023. - 55 p., a list of used sources from 28 names.

The master's qualification work consists of an introduction, three sections, conclusions and recommendations, a list of used literature.

After the end of the war, Ukraine has a huge potential for the development of tourism and the hotel industry. The key factors are the powerful cultural, historical and natural heritage of our country. And this is what attracts tourists from all over the world. Ukraine has a rich heritage, including historical sites, national parks, resorts and scenic spots, which are currently off-limits to some parts of the country due to conflict.

The development of small means of accommodation, which includes hostels, contributes to political, economic and social stability, the flexibility of economic structures, as well as the effectiveness of the implementation of market regulators, which positively affects the growth of the competitive advantages of the country receiving tourists. The level of development of small financial flows located in the country is determined by the level of development of market relations.

Despite the state of war and active hostilities on the territory of Ukraine, the hospitality market is trying to resume its development.

Keywords: hotel service, hospitality, hotel industry, hostels, hotel economy, market relations.

ЗМІСТ

АНОТАЦІЯ 4

ВСТУП 7

РОЗДІЛ 1.ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ РОЗВИТКУ МАЛОГО ГОТЕЛЬНОГО БІЗНЕСУ 10

1.1. Сутність і специфіка малих засобів розміщення 10

1.2. Сучасні підходи до класифікації малих засобів розміщення 16

РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ СУЧАСНОГО СТАНУ МАЛОГО ГОТЕЛЬНОГО БІЗНЕСУ В УКРАЇНІ ТА ЗА КОРДОНОМ 28

2.1. Тенденції розвитку малих готельних підприємств в Україні 28

2.2. Аналіз розвитку зарубіжного ринку хостелів 32

РОЗДІЛ 3. ОРГАНІЗАЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ФОРМУВАННЯ УМОВ РОЗВИТКУ МАЛОГО ГОТЕЛЬНОГО БІЗНЕСУ 42

3.1. Розробка комплексу програмних заходів щодо удосконалення діяльності українських хостелів 42

ВИСНОВКИ ТА РЕКОМЕНДАЦІЇ 50

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ 53

ВСТУП

Актуальність дослідження. У сучасних соціально-економічних умовах спостерігається незначне зростання у секторі готельного бізнесу. З'являються нові та сучасні засоби розміщення. За значний період були створені і введені в дію різноманітні засоби розміщення. Від великих готельних комплексів до крихітних та затишних приватних міні-готелів. Власники готелів пропонують своїм гостям великий вибір різних послуг, вибудовуючи свою цінову та маркетингову політику. Тенденція, яку зараз можна простежити в Україні, показує, що в останні роки туристи все частіше віддають перевагу більш бюджетним та вигідним засобам розміщення.

Розвиток малих засобів розміщення, до яких належать і хостели, сприяє політичній, економічній та соціальній стабільності, гнучкості економічних структур, а також ефективності здійснення ринкових регуляторів, що позитивно впливає на зростання конкурентних переваг країни, що приймає туристів. Рівень розвитку малих фінансових потоків які розміщені в країні які визначаються рівнем розвиненості ринкових відносин.

На основі розвитку малих засобів розміщення в державі вирішується велика кількість соціальних та економічних завдань, як: ефективне споживання незатребуваних у великому бізнесі ресурсів; можливість впровадження інновацій, реалізація інноваційного потенціалу; розвиток конкурентного середовища у сфері готельних послуг; швидке реагування на зміни попиту та пропозиції на ринку готельних послуг; формування нових пропозицій у сфері гостинності, заповнення вільних ніш на ринку готельних послуг; зниження безробіття; навчання кадрів на перспективу для роботи в класичних великих готельних комплексах; перетворення тіньового готельного бізнесу (здавання квартир) у легально оформлені малі засоби розміщення; зниження соціальної напруги.

Таким чином, слід зазначити, що тема даного дослідження є актуальною та має теоретичну значимість. Кваліфікаційне дослідження є спробою

комплексного, системного дослідження діяльності хостелів та розробки практичних рекомендацій щодо формування умов розвитку малих готелів у сучасних умовах в Україні.

Мета кваліфікаційної роботи: на основі дослідження діяльності малих готельних підприємств окреслити проблеми та перспективи розвитку ринку українських костелів.

Для досягнення поставленої мети передбачає вирішення таких *завдань:*

– вивчити сутність та специфіку малих засобів розміщення;

– проаналізувати сучасні підходи до класифікації малих засобів розміщення;

– дослідити тенденції розвитку готельного бізнесу в Україні та за кордоном;

– проаналізувати стан, перспективи розвитку малого готельного бізнесу в Україні;

– розробити модель програмних заходів щодо вдосконалення роботи українських хостелів.

Об'єктом кваліфікаційної роботи магістра виступає ринок хостелів як малих засобів розміщення

Предметом дослідження є організаційно-економічні аспекти розвитку малого готельного бізнесу на прикладі діяльності хостелів.

Методи дослідження. Дедукція та індукція, аналіз та синтез, а також спеціальні методи: економіко-статистичного, фінансово-економічного, організаційно-функціонального, порівняльного аналізу.

Наукова новизна одержаних результатів полягає в тому, що розроблено комплекс програмних заходів щодо вдосконалення діяльності українських хостелів.

Практичне значення одержаних результатів в тому, що результати дослідження можуть бути використані при роботі малих готельних підприємств та в навчальному процесі – при викладанні дисципліни «Готельна справа».

Апробація роботи на Міжнародній науково-практичній конференції, «Розвиток харчових виробництв, ресторанного та готельного господарств і торгівлі: проблеми, перспективи, ефективність», 15 травня 2022 р.

Структура роботи складається із вступу, 3-ох розділів, висновків та рекомендацій; 55 містить сторінок, 17 рисунків, 9 таблиць. Список джерел включає 28 найменувань літератури.

РОЗДІЛ 1
ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ РОЗВИТКУ МАЛОГО ГОТЕЛЬНОГО БІЗНЕСУ

1.1. Сутність і специфіка малих засобів розміщення

В останні роки хостели розвиваються практично у всіх країнах на ринку готельних послуг, ставши одним з популярних засобів розміщення для бюджетних мандрівників Основною відмінністю хостелів від класичних готелів є: продаж не номерів, а ліжко-місць; можливість гнучкого ціноутворення, а також наявність у хостелі зон загального користування для спілкування та знайомства гостей.

Хостели відносяться до бюджетних засобів розміщення, тому спектр пропонованих ними додаткових послуг дуже невеликий.

Розвиток хостелів в Україні не є насичений кількістю малих готельних підприємств. Адже цьому заважає цілий комплекс проблем. Отже, перед українськими хостелами та сферою готельних послуг постає завдання формування умов розвитку малих готелів, які забезпечували б удосконалення діяльності кожного українського хостелу окремо і сприяли подальшому формуванню ефективної сфери готельних послуг України в цілому.

Питання розвитку малих засобів розміщення, у тому числі хостелів, займають важливе місце у теорії управління сферою готельних послуг. У економічній літературі дослідженню питань управління, маркетингу та підвищення конкурентоспроможності організацій присвячені роботи авторів: Бабійчук Р.І., Байлика С.І., Бушняк Т. І.. Браймера О.П., Гаврилюк С.П., Дуровича О.П., Зайцевої В.М., Кабушкіна М.І., Квартальнова Н.М., Кузнєцової Н.М., Мальська М.П., Мельник І.М., Нєнно І.М., Олексин І.І., Пандяк І.Г., Рудінська О. В., Стороженко Р.С., Сегеда І.В., Ткаченко Т.І., Уокера Д., Чудновського О.Д. та ін [5-13].

Всесвітня туристична організація (англ. World Tourism Organization, UNWTO) визначає «засіб розміщення» як будь-який об’єкт, що надає туристам

місця для ночівлі. «Готель» UNWTO розглядаємо як основний тип підприємств розміщення, ознаки:

- номерний фонд, що перевищує мінімум;
- обов'язкові послуги;
- прибирання номерів і санвузлів;
- асортимент додаткових послуг.

На думку UNWO, всі готелі згруповані в класи та категорії залежно від конкретного обладнання та особливостей надання послуг.

У Національному стандарті ДСТУ 4269-2003 використовується поняття «засоби розміщення», будівля, частина, будівлі, будови, де розташовані одна або кілька обладнаних житлових кімнат для розміщення та тимчасового проживання туристів [3-7].

Виділяють колективні та індивідуальні засоби розміщення. Колективні - будівлі, їх частини приміщення для надання послуг розміщення юридичними особами або індивідуальними підприємцями. До них належать:

- готелі та аналогічні засоби розміщення (готель (готелі), апартотелі, сюїт-готелі, готелі-гарні, курортні готелі, клуби з проживанням, парк-готелі, бутік-готелі);
- спеціалізовані розміщення (санаторно-курортні засоби розміщення, спеціалізовані засоби розміщення для відпочинку та організації дозвілля, організації дозвілля дітей та юнацтва);
- інші колективні засоби розміщення (капсульні готелі, апартаменти таймшер, кондомінімуми та інші хостели, мебльовані кімнати, сервісні апартаменти, гуртожитки; індивідуальні житлові будинки, у т.ч. клубні будинки, дачні будинки, вілли, котеджі, гостьові будинки, кімнати в житлових будинках тощо).

Індивідуальні засоби розміщення використовуються фізичними особами, для тимчасового проживання та надання послуг засобу розміщення: житлові будинки, клубні, вілли, котеджі, прибуткові приміщення, дачі, кімнати в житлових будинках, квартири, мебльовані кімнати у приватній власності.

Відповідно до ДСТУ 4269-2003 до малих форм колективних засобів розміщення належать приміщення з розміщення з номерним фондом не більше 50 номерів [6-11].

Стандарт установлює вимоги до засобів розміщення від 5 до 50 номерів, тому визначається, готелі якого розміру можна відносити до категорії «малі засоби розміщення». До «аналогічних засобів розміщення» розробники стандарту відносять малі (або міні, залежно від кількості номерів) мотелі, пансіонати, заміські готелі, спа-готелі, туристські бази, хостели, гостьові будинки, сільські гостьові будинки., а поява в стандарті визначення «мебльованих кімнат» є кроком уперед.

У стандарті ДСТУ 4269-2003 «Послуги туристичні засоби розміщування», присутні визначення «колекційних» та «індивідуальних» засобів розміщення не прописано, що таке «малий готель», а що таке «мебльовані кімнати», що створювало певні труднощі в роботі готельєрів.

Згідно зі стандартом малі засоби розміщення розташовуються у окремій будівлі або займають окремій будівлі чи частину будівлі з окремим входом.

Відповідно до стандарту, власник мебльованих кімнат може здійснювати надання послуг мебльованих кімнат легально [3-6].

Стосовно вимог до вивіски, у стандарті зазначено, що «малі засоби розміщення повинні мати вивіску із зазначенням найменування, режиму роботи та категорії засобу розміщення, якщо таку присвоєно», але «за винятком мебльованих і гостьових кімнат».

Вимоги до оснащення малого засобу розміщення:

- цілодобове електропостачання приміщень;
- цілодобове гаряче та холодне водопостачання;
- підтримання температури повітря в житлових і громадських приміщеннях не нижче +18,50 С;
- природну або примусову вентиляцію;
- приймання телевізійного мовлення в номерах;
- телефонний зв’язок колективного користування [3-6].

Малі засоби розміщення повинні мати каналізацію чи локальні очисні споруди.

Окремий пункт «Загальних вимог до малих засобів розміщення» стосується гостей з обмеженими можливостями.

Особливий момент - вимога до площі готельного номера. Мінімальна площа номера повинна бути не менше 9 $м^2$ в одномісному номері, стосовно двомісних і багатомісних номерів, норматив за площею на одну особу становить не менше, ніж 6 $м^2$ за цілорічного функціонування і 4,5 $м^2$ - за сезонної роботи.

До міні-готелів відносяться і хостели. Хостел (англ. hostel «спільне проживання») - європейська система розміщення, що надає гостям на короткий чи тривалий термін житло, спальне місце без додаткових зручностей у кімнаті [7-10, 15].

ДСТУ 4269-2003 «Засоби розміщування. Загальні вимоги» дає визначення хостелу - економічний засіб розміщення, призначений для тимчасового проживання, що має номери чи кімнати різної місткості та санвузли за межами номера/кімнати, а ще місця для спілкування гостей [5-6].

З набранням чинності новим ДСТУ 4527:2006 відкриття хостелів квартирного типу дозволено, якщо вони відповідають вимогам. За актуальним ДСТУ 4527:2006, у хостелах, розташованих у квартирах багатоквартирних житлових будинків (як правило, міні-хостели і малі хостели), наявний вхід через спільний під'їзд із сусідами.

Хостел – це міні-готель економ-класу, переобладнаний з великої квартири або офісу. Ціни на ліжко-місце там у 3-4 рази нижчі за готельні. в українському законодавстві немає ані чіткого визначення поняття "хостел", ні прописаних вимог щодо якості послуг, законодавча база щодо діяльності хостелів відсутня. (табл. 1.1.).

Таблиця 1.1.

Наукові підходи щодо розуміння поняття «хостел»

Автори	Визначення поняття «хостел»
Туристичний сайт «Навколо світу»	це міні-готель для бюджетного проживання туристів
Хостел Вікіпедія https://uk.wikipedia.org	система розміщення, що надає своїм гостям на короткий або тривалий термін житло, що є, як правило, спальним місцем без додаткових зручностей у кімнаті
Bankchart https://bankchart.com.ua/	це заклад розміщення, який відрізняється від звичних готелів низькими цінами на розміщення та мінімальною кількістю послуг
М.В. Алдошина Н.А. Бондаренко	це засіб розміщення, в якому номери розташовані за коридорною або блочної системою та який має умови для самостійного приготування їжі
Р.І. Шевченко-Перепьолкіна	Приміщення для тимчасового проживання, проте на відміну від готелів, в ньому здаються не номери, а місця, перелік додаткових послуг значно менший, проте і ціни набагато дешевші

Аналіз визначень поняття «хостел», поданий у таблиці 1.1 дозволяє стверджувати, що практично всі автори константують, що це економічний вид розміщення та що гостям продається не номер, а ліжко-місце. Далі у різних визначеннях йдуть різного роду уточнення. Також заначено у визначеннях особливість як мінімальний набір послуг.

В іншому визначенні відзначається наявність обов’язкових зон у хостелі. У багатьох визначеннях робиться уточнення щодо термінів проживання в хостелі. У деяких визначеннях є формулювання «на тривалий термін проживання», що практично прирівнює хостел до гуртожитка.

Крім того, у всіх зазначених визначеннях не враховується те, що хостели можуть мати різну категорію. Цілком ймовірно, що таке розуміння хостелів пов’язано з тим, що в Україні хостели з’явилися відносно недавно, законодавча база потребує значного доопрацювання. Однак за кордоном вартість проживання в різних хостелах значно коливається у зв’язку з різною

комфортністю хостелів, кількістю наданих послуг та кількість ліжко-місць у номері.

Для хостелів характерна атмосфера доброзичливості, спілкування, знайомства гостей, що проживають один з одним, спільного проведення вільного часу, тому практично у всіх хостелах повинні бути передбачені загальні зони для приготування їжі, для настільних ігор, спілкування і т.д. У хостелах високої категорії обов'язково у вартість проживання включений сніданок, інтернет, послуги камери зберігання, в номері розміщується не більше 3 осіб. Хостели низької категорії працюють, в основному, у сезон великої кількості відпочиваючих. Зі збільшенням кількості додаткових послуг та комфортності проживання хостели стають значним конкурентом для тризіркових класичних готелів [5-13]

Головна перевага хостелу – це низькі ціні порівняно з будь-яким готелем. Хостел завжди дешевший готелю, хоч без зірок. Хостел дає можливість близько поспілкуватися з людьми з різних країн. Неформальна атмосфера, тісне проживання, а також значний термін передування, на який часто залишаються гості хостелів – все це дуже зближує. У хостелах можна покращити свої знання мови, спілкуючись з його носієм або просто отримати цінний життєвий досвід і знайти цікавого співрозмовника. Пропоновані хостелами послуги забезпечують достатній комфорт для проживання.

На підставі даних досліджень під «хостелом» у магістерській роботі варто розуміти економічний засіб розміщення, який надає ліжко-місця для тимчасового проживання.

Малі готелі є привабливим видом бізнесу для починаючих підприємців у сегменті туристичної індустрії, пов'язаний з відносно малим обсягом необхідних стартових інвестицій, високим рівнем рентабельності, щодо швидким терміном окупності та високим попитом. Однією з основних проблем вивчення діяльності малого готельного бізнесу в Україні є нестача коштів та методів економічного та статистичного обліку підприємств, що не дозволяє вірно і точно оцінювати соціальний та економічний ефект від діяльності малих

готелів. Проте, основною проблемою аналізу результатів роботи малих засобів розміщення є відсутність єдиної думки щодо визначення питання малих засіб розміщення які існують в у готельному бізнесі.

Більшість підприємств, що відносяться до малих засобів розміщення, розташовуються або на поверхах житлової, або знаходяться в орендованих приміщеннях, зареєстрованих як комерційну площу. Ці споруди відносять до категорії «орендного бізнесу», а не готельного. Необхідно створити класифікацію костелів, яка б базувалась на статистичній інформації, з метою створення бази для подальшого вивчення даного сегмента готельної індустрії. Вказана класифікація дозволить вивчити процеси управління малими готельними підприємствами з науково обґрунтованої точки зору.

Варто окреслити визначення малого засобу розміщення туристів як місця короткострокового проживання, що надає послуги з розміщення, харчування та інших додатковий сервісів, з номерним фондом до 25 номерів або ліжковим фондом до 50 ліжко-місць однаковою або близьким категоріям, що відповідають вимогам законодавства по відношенню до номерного фонду готелів та аналогічних засобів розміщення. Це визначення дозволяє включити в сегмент малих засобів розміщення готельні апартаменти в житловому фонді, поверхові готелі, а також хостели та порівняно невеликі пансіонати.

1.2. Сучасні підходи до класифікації малих засобів розміщення

У системі міжнародного та національного регулювання питань класифікації засобів розміщення існує набір нормативно-правових документів, що регламентують або рекомендують підходи до класифікації та вимоги до засобів розміщення. Схема взаємодії міжнародного регулювання питань класифікації засобів розміщення переставлена на рисунку 1.1.

Статистичною комісією Організації об’єднаних націй (ООН) розробляється та постійно вдосконалюється «Міжнародний стандартна галузева класифікація всіх видів економічної діяльності» International Standard Industrial

Classification of All Economic Activities –ISIC). На даний момент діє ревізія №4 цього документа, яка прийнята в 2009 р. У ній є розділ, що стосується засобів розміщення. Дається загальне визначення та рекомендується система класифікації [12-18].

На основі цієї класифікації Всесвітня туристична організація (UNWTO) оновила документ «Міжнародні рекомендації щодо статистики туризму» (International Recommendations for Tourism Statistics – IRTS). Діюча редакція цього документа датована 2008 р. У ньому рекомендована застосовувати класифікацію відповідно до ISIC [16, 19-20].

Рис. 1.1. Схема взаємодії міжнародного регулювання питань класифікації засобів розміщення

Національним статистичним організаціям рекомендовано розробити стандарти на основі IRTS. Характеристики асоціацій хостелів по ряду країн представлені у таблиці 1.2.

До основних завдань таких міжнародних асоціацій варто віднести:

1) розвиток хостел-руху у світі, збільшення споживчого сегменти на послуги, що надаються хостелами;

2) формування стандартів якості обслуговування для хостелів з урахуванням національних особливостей країн;

4) подання та захист інтересів членів асоціацій у міжнародних, державних, туристичних організаціях, організація співробітництва з компаніями партнерами з готельного та туристичного бізнесу;

6) протидія недобросовісної конкуренції у сфері готельних послуг, у тому числі на ринку хостел-руху;

7) розширення міжнародних зв'язків, контактів, взаємодії між країнами у сфері культури та освіти [20-23].

В Україні також працює з 2003 р. Всеукраїнська молодіжна хостел-асоціація, що є одним із представників в Україні Міжнародної хостел-федерації HIHostels.com, яка об'єднує 8 тис. молодіжних хостелів більше ніж у 96 країн світу й налічує 4,5 Page 2 125 млн. членів.

З метою економії коштів українські початківці хостельєри стараються використовувати прямі канали продажів, що значно скорочує їх можливості продажу послуг, а також призводить до зниження завантаженості засобів розміщення.

За типом організації простору хостели поділяються на:

а) капсульний хостел - винахід японців, у яких на батьківщині серйозні проблеми із вільним для забудови місцем. Відвідувачів хостелів розміщують в індивідуальних капсулах, обладнаних освітленням та вентиляції. Також можуть бути наявні універсальні «гнізда» для зарядки мобільних телефонів, планшетів та ноутбуків, а також роз'єми для підключення навушників із великим вибором радіостанцій. Кухня, вітальня та санвузол у капсульному хостелі загальні.

Таблиця 1.2

Характеристики діяльності асоціацій хостелів з низки країн

Назва асоціації	Країна та рік створення	Характеристика
Хостел асоціації Австралії (YHA)	Австралія, 1939	є найбільшим постачальником бюджетних путівок у Австралії, з мережею з 80 гуртожитків у кожному штаті та територій по всій країні. YHA також є частиною найбільшої у світі мережі розміщення бюджетних коштів, Hostelling International (HI), яка налічує більше 3500 гуртожитків у 60 країнах.
Austrian Youth Hostel Association (OEJHV)	Австрія, 1946	має 12 гуртожитків, а також володіє багатьма студентськими гуртожитками в Австрії. Ці сучасні, гарно обладнані гуртожитки пропонують туристам близько 3000 місць у всій країні Австрії. Будучи членом Hostelling International, найбільшого некомерційного об’єднання сервісного обслуговування у світі та представленого в 90 країнах, OEJHV є частиною всеосяжної глобальної мережі для мандрівників, які шукають недороге житло
Hostelling International Canada	Канада, 1933	є частиною найбільшої у світі мережі гуртожитків, що складається з 3500 гуртожитків у 89 країнах. П'ятдесят чотири з цих гуртожитків перебувають у Канаді. HI Canada - некомерційна організація, заснована на членстві, та всі гуртожитки мережі регулярно перевіряються на відповідність високим стандартам якості
Hostelling International Norway	Норвегія, 1930	є організацією для більш ніж 50 гуртожитків по всій Норвегії. Це некомерційна членська організація, місія якої полягає в забезпечені доступного та якісного проживання та проведення заходів для членів з-за кордону та з Норвегії, створенні досвіду та взаємодії між мандрівниками для того щоб сприяти кращому взаєморозумінню між різними людьми та їх культурами

Капсульні хостели або сліпбокси (від англійського sleepbox) з'явились в Україні недавно. На території терміналу D міжнародного аеропорту «Бориспіль» - Київ відкрився перший капсульний хостел. Він є дуже зручним. Туристи, які подорожують та очікують наступні авіарейси, можуть скористатись послугами хостела. Сліпбокси дуже комфортні та дешеві. Для одного туриста тригодинне перебування в хостелі обійдеться - 370 гривень, для двох лише – 550 гривен. Тобто максимальна вартість для одного за добу – 620 грн, для двох туристів – 930 грн. Послуги, які мандрівник може отримати: душові, шафи для зберігання речей, є можливість зарядити телефон, дзвінок – «будильник».

Рис. 1.2. Капсульний хостел "GettSleep Boryspil"

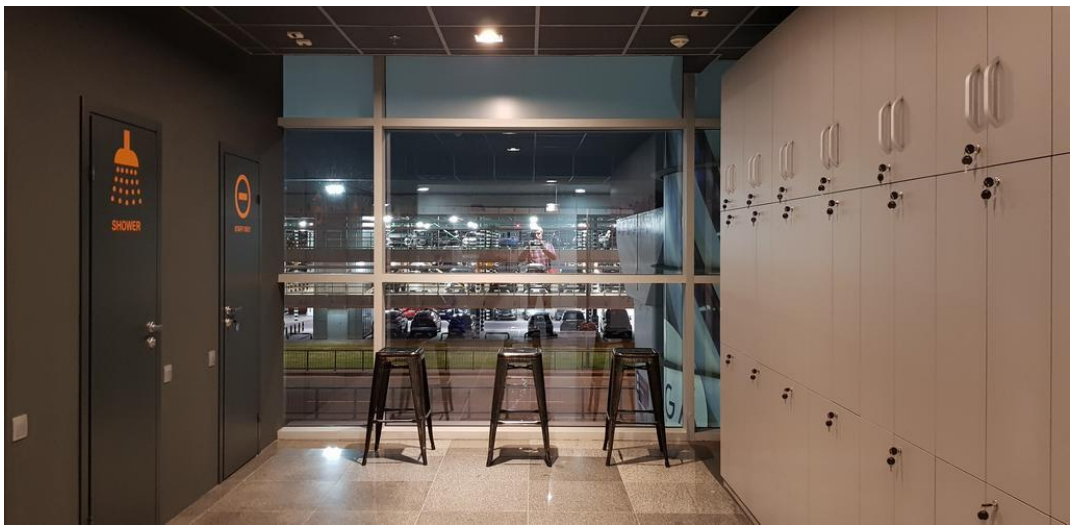

Рис. 1.3. Перший капсульний хостел в Києві

У Києві успішно функціонує костел майбутнього або «футуристичний хостел» в центрі Києві. Один з них неподалік Бесарабського ринку а інші два – поряд з метро Золоті Ворота та Київський велотрек. Капсули поділені на чоловічі та жіночі – 2,2 метри та 1,5 метри. Наявне цифрове управління та онлайн чекін. Відкрити капсулу можна за допомогою відбитком пальця. Наявні душові кабіни, кухня, пральня, територія для відпочинку, коворкінг 24/7 (рис. 1.3-1.4).

Рис. 1.4. Футуристичний хостел м. Київ

Рис. 1.5. Kiev Hostel

Sleepbox капсули в AntiHostel Forrest у місті Львові. Закриті приміщення розміром від 2 м на 0,6 метри. Дуже гарні, стильні та дерев'яні. Місця для сну закриваються над ключ. Sleepbox має безкоштовний WIFI, освітлення, зарядка для телефонів та ноутбуків, вентиляція, шумоізоляція та місце для багажу. Наявні двоярусні ліжка. Робоче місце (столик), розетка, тумба (рис. 1.6-1.7).

Рис. 1.6. Sleepbox капсули в AntiHostel Forrest

Рис. 1.7. Sleepbox капсули в AntiHostel Forrest (8 місні номери)

б) квартирний хостел – спосіб розміщення у переобладнаній квартирі у багатоквартирному будинку. Відвідувачі живуть у спільних кімнатах по кілька осіб. До послуг гостей квартирного хостелу загальна кухня, вітальня та санвузол. Телевізор та персональний комп'ютер можуть бути спільними або розміщуватись у кожній житловій кімнаті;

в) готельний хостел – єдина відмінність від квартирного хостелу полягає в тому, що перший облаштований в окремій будівлі або замає частину офісної, адміністративної та іншої нежитлової будівлі. У стандартний набір послуг входить загальна кухня, вітальня та санвузол, а також можливість користуватися побутовими приладами та технікою в порядку черги.

У ряді країн хостельєри для залучення туристів відкривають свої малі засоби розміщення в будинках, що самі по собі викликають інтерес у туристів. У Стокгольмі на території аеропорту Арланда на борту літака працює хостел Jumbo Stay) (рис. 1.8).

Рис. 1.8. Хостел Jumbo Stay

У Шотландії всередині маяка Rua Reidh є хостел, з кожного номера якого відкривається чудовий краєвид на море. Усі номери виконані у стилі морської тематики (рис. 1.9).

Рис. 1.9. Хостел всередині маяка Rua Reidh

В Амстердамі хостел AmicitiA розташований на баржі (рис. 1.10).

Рис. 1.10. Хостел AmicitiA

У Канаді хостел Jail працює у будівлі, яка 50 років тому була головною в'язницею міста. Означений досвід доцільно враховувати при створенні хостелів в Україні, що дозволить українським туристам заповнювати номерний фонд як засіб розміщення.

Хостели - це повністю комерційні структури, основна мета діяльності яких – отримання прибутку. В умовах відсутності встановлених нормативів щодо їх діяльності одна частина хостелів зареєстрована як звичайні готелі, що необґрунтовано впливає на збільшення вартості ночі проживання, інша частина хостелів оформлена власниками як «оренда мебльованих кімнат», третина – працюють нелегально. Друга проблема в діяльності хостелів - це психологія туриста, відношення більшості споживачів до даних засобів разміщення як до гуртожитків з враженнями про бруду, що випливають звідси, незручності,

шумі, крадіжки та інші негативні враження. Звичайно, не можна порівнювати проживання в хостелі та проживання у чотирьох-або п'яти- зірковому готелі, але необхідно розуміти, що зниження вартості проживання відбувається за рахунок багатомісного проживання та скорочення переліку додаткових послуг, які в класичних готелях.

Таким чином, подальший розвиток хостел-рухи в Україні стримується такими факторами:

– відсутністю державного контролю за діяльністю хостелів через неопрацьовану законодавчу базу, норми та стандарти обслуговування;

- недолік інформації про наявні хостели в Україні на сайтах міжнародних систем бронювання через використання ними неефективних систем просування послуг;

- відсутність регламентованих норм функціонування хостелів призводить до розміщення їх у житлових будинках, що викликає невдоволення мешканців квартир;

- недостатнє використання хостелами мережевих форм організації бізнесу з метою підвищення конкурентоспроможності.

На основі наших досліджень була складена класифікація малих засобів розміщення та представлена в таблиці 1.3.

Таблиця 1.3

Класифікація малих готельних підприємств

Тип	Розмір	Розміщення
Малий готель	До 25 номерів	Міське, приміське
Малий мотель	До 25 номерів	Приміське, біля великих магістралей та в'їздів до міста
Поверховий готель	До 25 номерів	Міське
Апарт-готель	До 25 апартаментів	Центр міста
Економ-готель	До 25 номерів	Приміське або околиця міста
Пансіонат	До 50 номерів	Приміське
Хостел	До 25 номерів	Міське, приміське

Така класифікація дозволить виявити рівень сервісу і розміщення різних видів малих готельних підприємств, що дозволить більш детально розглянути норми та стандарти обслуговування в даних підприємств.

Хостели мають три категорії класності. Більшість з них відноситься до класу стандартних. Найнижчий клас буває у хостелів, для яких були зроблені винятки, такі як незручне розташування, а найвищий клас мають хостели, які надають більш якісне обслуговування та найзручніше розташування (недалеко від культурних, історичних центрів тощо). Найпривабливішими їх зробить розміщення поблизу місць рекреації та проведення відпусток/канікул, а також неподалік транспортних розв'язок. Відповідно до цього хостели, які розташовані й володіють цими перевагами, мають надавати гостям послуги мінімально стандартного класу [28].

В то же час, класифікація не передбачає, що мандрівник побачить той же рівень послуг повсюди - мається на увазі, що хостел ,країни що розвивається, і хостел розвиненої країни будуть мати різний набір послуг за одним критерієм.

РОЗДІЛ 2
АНАЛІЗ СУЧАСНОГО СТАНУ МАЛОГО ГОТЕЛЬНОГО БІЗНЕСУ В УКРАЇНІ ТА ЗА КОРДОНОМ

2.1. Тенденції розвитку малих готельних підприємств в Україні

Повномасштабне вторгнення Росії негативно вплинуло на українську економіку, постраждали туристичний та готельний бізнес, що розвалився на 90% у перші місяці війни.

Евакуація великої кількості біженців, економічні труднощі скоротили подорожі українців.

Через безпекову ситуацію кількість іноземців, які відвідують Україну, зменшилася. До повномасштабного вторгнення в Україну приїжджал 14 000 000 іноземців на рік, лідерами за кількістю туристів були: Київ – 2 500 000 гостей, Львів – 1 800 000 туристів та Одеса – 1 000 000 відвідувачів.

У першому півріччі 2023 року український кордон перетнули 1,3 млн відвідувачів, приїжджали туристи з Молдови (573 545 громадян), Румунії (232 942 особи), Польщі (136 604 туристи), Угорщини (72 635 громадян) та Словаччини (31 393 особи), а також представники Нової Зеландії, Мексики, Мадагаскару, Бангладеш.

Антон Тараненко, засновник CEO та власник міжнародної девелоперської компанії AntaGroup, зазначив: «Ми надаємо іноземним туристам доступну та зрозумілу інформацію про візову політику, режим в’їзду, страхові поліси та юридичні консультації, сприяємо зручності та відчуттю безпеки під час планування подорожі. Одним із головних негативних наслідків війни, які вплинули на український туризм, є значна втрата іміджу країни. У міжнародних ЗМІ поширюється багато дезінформації, яка провокує зменшення потоку іноземних туристів в Україну. Така ситуація значно ускладнює розвиток індустрії туризму та призводить до зменшення прибутків готельного бізнесу».

За даними Державного агентства розвитку туризму, тепер в Україні працює лише 20% готелів. Найбільше їх в Івано-Франківській, Львівській, Тернопільській та Закарпатській областях.

Найбільший попит на номери спостерігається в хостелах Буковеля (256 од.), Києва (109 од.) та Львова (55 од.) (рис. 2.1).

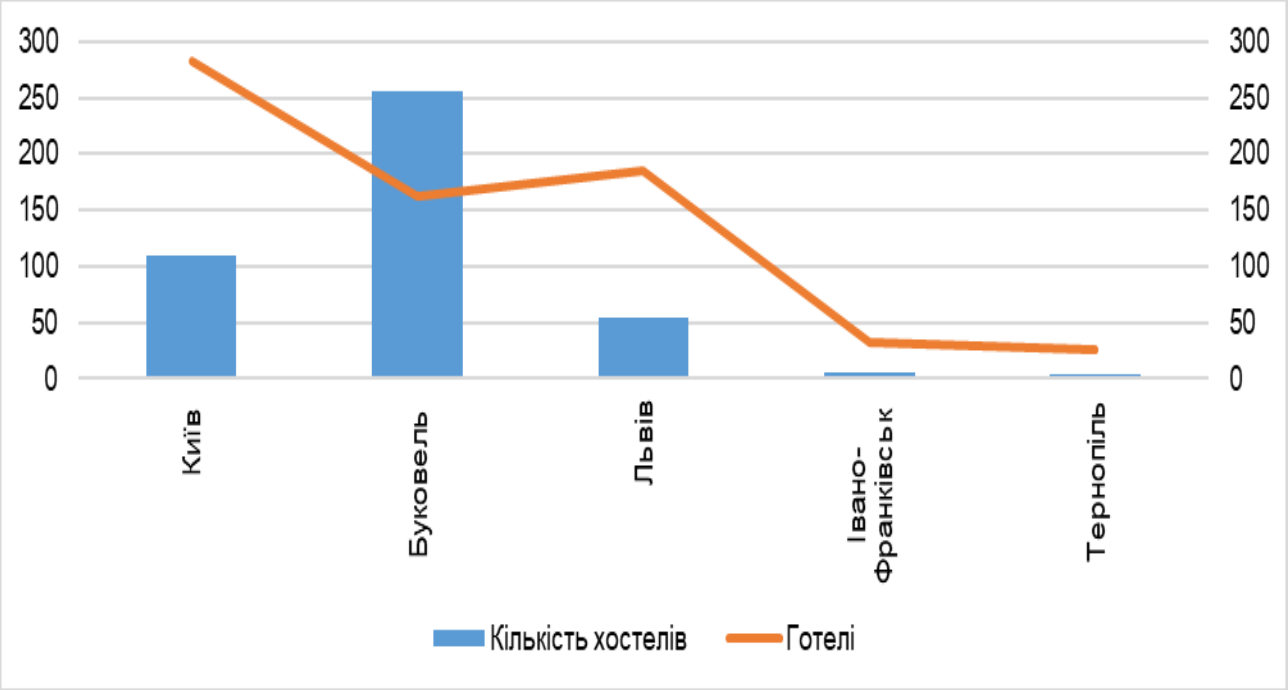

Рис. 2.1. Порівняльна динаміка кількості хостелів та готелів, 2023 р.

Хостели – засоби тимчасового проживання з особливою атмосферою, що створює передумови для зближення, спілкування і знайомство людей. В цьому і полягає особливість хостелів, в них завжди існує спільне місце, як правило, це кухня-вітальня, де можна разом приготувати собі їжу, пограти в ігри, почитати, посидіти в інтернеті, подивитися фільм, побути разом.

Аналізуючи динаміку кількості штатних працівників, які працюють у закладах розміщення, за даними Державної служби статистики України, можна стверджувати про значне зменшення працівників від 109 тис у 2010 році, до 65 тис у 2021 році (рис. 2.2).

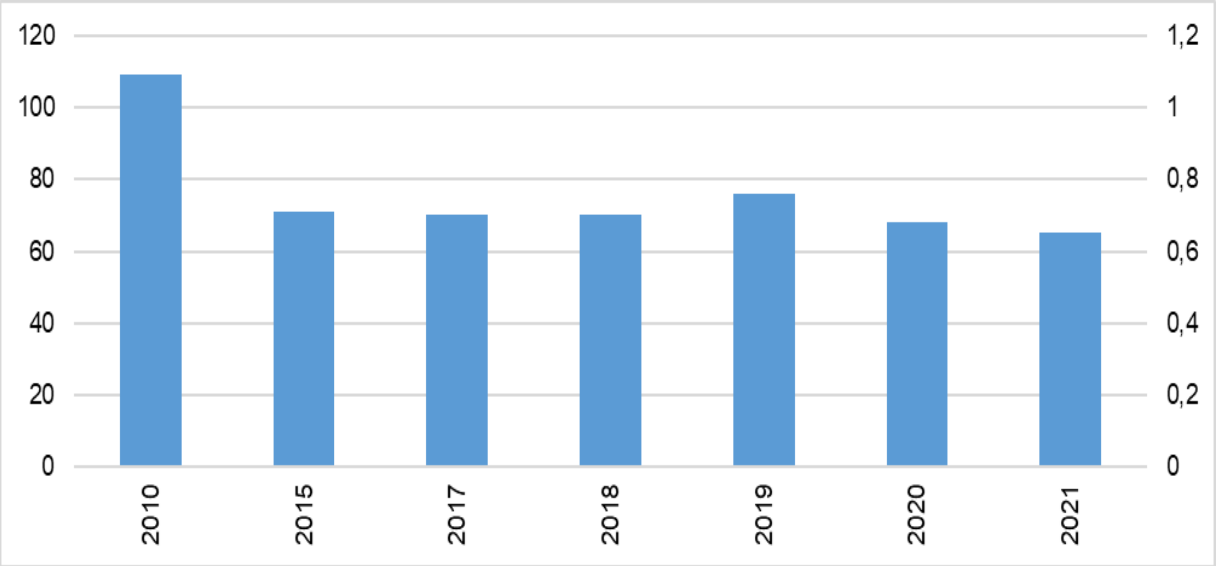

Рис. 2.2. Динаміка кількості штатних працівників задіяних у закладах готельного господарства, 2010-2021 р [15-17]

Досліджуючи динаміку середньомісячної заробітної плати штатних працівників, спостерігаємо значне підвищення з 1455 грн у 2010 році до 9367 грн у 2022 році (рис. 2.3).

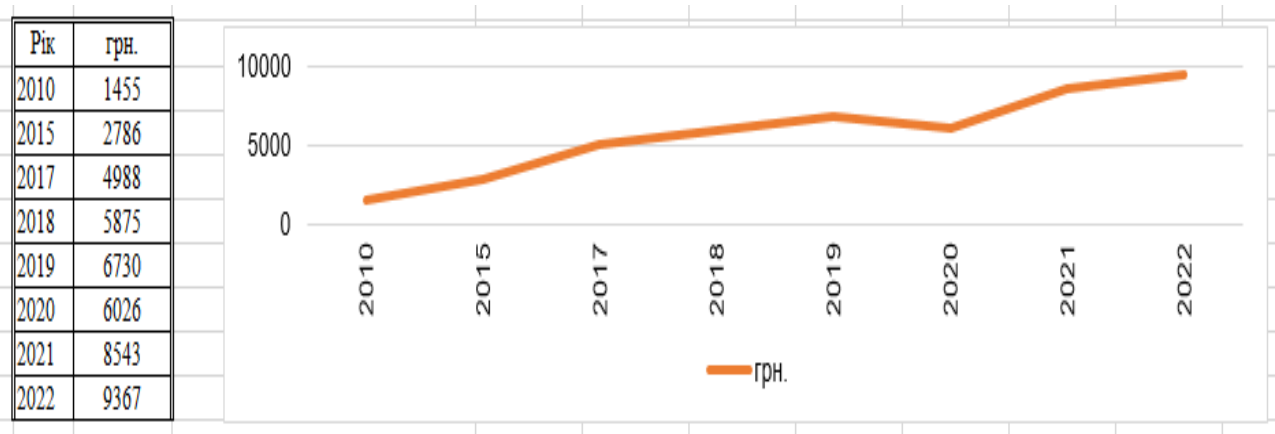

Рік	грн.
2010	1455
2015	2786
2017	4988
2018	5875
2019	6730
2020	6026
2021	8543
2022	9367

Рис. 2.3. Динаміка середньомісячної заробітної плати штатних працівників задіяних у закладах готельного господарства, 2010-2022 р [14-17]

Готельний ринок України від початку повномасштабного вторгнення скоротився, бо чимало закладів розміщення закрилися через міркування

безпеки, готелі, ресторани та туристичні об'єкти зруйновані чи втратили привабливість.

Основними перевагами хостелів у порівнянні з класичним готелями є:

– вартість проживання, яка значно нижча, ніж у найдешевших класичних готелях, можливість економії на самостійному приготуванні їжі;

– атмосфера, властива хостелам.

Отже, соціально-економічна ефективність роботи хостелів формується з великої кількості складових.

1. Збільшення туристичної пропускної спроможності України. У деяких українських містах спостерігається проблема відсутності достатньої кількості місць у засобах розміщення, особливо гостро ця проблема постає у туристичний сезон.

2. Відкриття хостелу в короткі терміни та швидка окупність проекту. Швидка окупність хостелів є головною їхньою економічною перевагою перед класичними готельними підприємствами. Найменший обсяг інвестицій пояснюється відносно невеликими витратами на оренду будівлі, ремонт та купівлю меблів порівняно з купівлею землі та проведенням комунікацій, необхідних для відкриття класичного готелю.

3. Відкриття нових засобів розміщення, у тому числі хостелів, позитивно впливає на рівень ділової активності місцевого населення, створюються нові робочі місця, розвиваються сектори регіональної економіки, суміжні з туризмом. Це сприяють зниженню рівня безробіття в країні, що приймає туристів.

4. Наявність гнучкого управління, можливість швидко прилаштуватись під ринкові умови функціонування, що змінюються, дає можливість хостелам швидко реагувати на попит і формувати нові пропозиції, що відповідають запитам цільових споживчих сегментів. Відносно невеликий номерний фонд дозволяє хостелам враховувати індивідуальні вимоги гостей значно швидше, ніж це можуть зробити великі готельні комплекси.

5. В хостелі задіяна великої кількості людей стартовим майданчиком для подальшої діяльності у готельній індустрії. Починаючи працювати в невеликих готелях, люди практикуються і навчаються основам готельної справи.

6. Хостели роблять величезний внесок у розвиток готельно-туристичного сектору економіки регіону, в активний розвиток суміжних з туризмом галузей.

2.2. Аналіз розвитку зарубіжного ринку хостелів

Сучасні хостели з гуртожитків поступово перетворюються на засоби розміщення, які мають певні особливі риси. Державні органи зарубіжних країн, розуміючи їх роль у соціально-культурному житті суспільства, намагаються підтримувати приватних підприємців у створенні ринку бюджетних готельних послуг, що надають хостели. Ринок хостелів у всьому світі стрімко розвивається і, доцільно виділити тенденції його подальшого розвитку, які зараз вже намітилися в багатьох зарубіжних країнах. Дослідження тенденцій розвитку зарубіжного ринку хостелів є важливою складовою у магістерській .

До перспективних напрямів розвитку ринку хостелів доцільно віднести такі.

1. Зміна цільового споживчого сегмента у хостелах. Більшість дослідників вважає, що основним споживчим сегментом хостелів є туристи, що самостійно подорожують, іменовані в зарубіжних джерелах «бекпекери», які розглядаються як люди, що належать до особливої субкультури. Бекпекерів хостели цікавлять з цілого ряду причин. Це низька вартість проживання, можливість нових знайомств, комунікацій, знань, контактів. Інтерес для бекпекерів представляють знайомства як з такими ж мандрівниками, як вони, так і контакти з місцевим населенням приймаючої країни. Однак цільовий споживчий сегмент хостелів у світі починає змінюватися, збільшується кількість гостей віком від 35 років.

Популярністю хостелів гостей вікової категорії від 25 до 34 років, яких називають «flashpacker» або «рюкзачниками», що віддають перевагу атмосфері хостелів та можливості спілкування. Необхідно зазначити, що, на відміну від бекпекерів, флешпекери розраховують на більший набір послуг, що надають хостели. Таким чином, наразі чітко простежується тенденція популярності хостелів у всіх вікових категорій відвідувачів, а отже, маркетингові інструменти просування хостелів мають бути різноманітнішими з розрахунком на переваги та вимоги різної вікової клієнтури. Істотну частку гостей хостелів становлять ділові мандрівники та сімейні туристи, чиї інтереси засоби розміщення також мають враховувати.

Більшість гостей хостелів – це люди, які прагнуть до міжнародного спілкування, які постійно шукають друзів. У міру становлення та розвитку ринку хостелів зазнає змін та їх гості. Самостійних туристів стає менше, збільшується кількість групових туристів, молодіжних спортивних команд, учасників виставково-ярмаркових заходів, семінарів та конференцій, студентів, які приїжджають на навчання. У хостелах стали зупинятися ділові мандрівники – громадяни відрядження, малі підприємці. Активно ці засоби розміщення використовують деякі компанії для зменшення витрат на витрати на відрядження своїх співробітників. Але в той же час ще залишаються люди, які розглядають хостел як гуртожиток для тривалого проживання, тому ряд хостелів запроваджують правило граничного терміну проживання, що не перевищує 14 днів.

2. Наявність національних асоціацій хостелів, що просувають на туристичному ринку не лише хостели своєї країни, а й саму країну загалом, як туристичний напрямок.

У Західній Європі (Німеччина, Великобританія, Франція) більша частина хостелів зосереджена у великих містах та орієнтована на молодь та студентський туризм. В Іспанії та Італії хостели рівномірно розташовані по всій країні. Кількість хостелів у провідних європейських країнах представлена на рисунку 2.4.

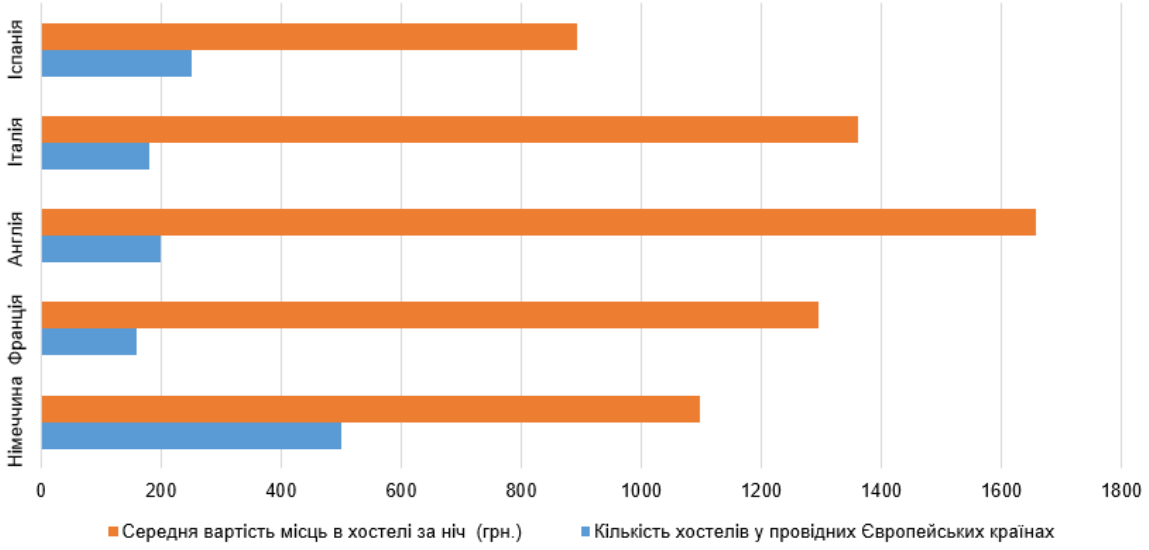

Рис. 2.4. Кількість хостелів та середня вартість ліжко-місця в хостелі за ніч у провідних європейських країнах

Аналізуючи вартість проживання в хостелі в європейських країнх, можна стверджувати, що ціна коливається від 892 грн (Іспанія) до 1657 грн (Англія), середній діапазон цін характерний для Франції (1294 грн.) та Італії (1361 грн).

У Бангкоку, столиці Таїланду (264 хостели), у Сеул, столиці Південної Кореї (172 хостели). Кількість хостелів у столицях західних країн помітно менша. У Лондоні їх 90, у Берліні – 64, у Мадриді – 37, у Парижі – 28, у Гельсінкі –11. Американські хостели, на відміну, переважно представлені великими об’єктами, розташованими в окремих приміщеннях.

Найвищі ціни на проживання у хостелах Великобританії – 1657 грн, що пояснюється високим рівнем цін у зазначеній країні, у тому числі й на готельні послуги. У Німеччині до хостелів пред’являються дуже високі вимоги щодо стандартів обслуговування та якості послуг. З цією метою всі хостели об’єднані в асоціацію IYHF (міжнародна організація хостелів для молоді), яка контролює якість послуг. Практично всі хостели надають не лише перелік основних послуг, але й додаткові послуги: екскурсійні програми, нагляд за дітьми, організацію анімаційних програм (табл. 2.1).

Таблиця 2.1

Кількість хостелів у Німеччині

Місто	Кількість хостелів
Берлін	101
Кельн	13
Мюнхен	17
Франкфурт-на-Майні	7
Гамбург	21

Основний цільовий сегмент французьких хостелів – це молодь, яка приїжджає до країни з культурно-пізнавальною метою або з метою занять спортом (французькі Альпи) (табл. 2.2).

Таблиця 2.2

Кількість хостелів у Франції

Місто у Франції	Кількість хостелів в місті
Ле-Паї	30
Ніцца	13
Марсель	4
Ліон	2
Тулуза	2

У Великій Британії успішно функціонує Асоціація молодіжних хостелів Англії та Уельсу, членами якої є понад 200 хостелів. Досить цікавим є той факт, що окрім просування послуг хостелів та бронювання ліжко-місць, на сайті Асоціації можна знайти інформацію про основні визначні пам’ятки тих регіонів Великобританії, в яких знаходяться згадані засоби розміщення. Тим самим Асоціація просуває не лише готельні послуги своїх членів, а й країну як туристичний об’єкт показу (табл. 2.3).

Таблиця 2.3

Кількість хостелів у Великобританії

Місто у Великобританії	Кількість хостелів у місті
Лондон	121
Ліверпуль	8
Брайтон	8
Манчестер	5
Бат	5

Більшість міст Італії мають багату історію, пов'язану з творчістю великих художників, музикантів, архітекторів, мабуть, тому хостели в Італії ефективно функціонують по всій країні (табл. 2.4).

Таблиця 2.4

Кількість хостелів у Італії

Місто в Італії	Кількість хостелів у місті
Мілан	18
Флоренція	38
Неаполь	10
Рим	59
Венеція	13

В Іспанії всі хостели об'єднані в Національну іспанську асоціацію хостелів (REAJ). Кількість членів Асоціації понад 250 хостелів. Неоднаковою рисою хостелів в Іспанії є наявність багатомісних хостелів на 300-400 ліжко-місць, які мають великий попит у мандрівників (табл. 2.5).

Таблиця 2.5

Кількість хостелів в Іспанії

Місто в Іспанії	Кількість хостелів у місті
Гранада	20
Мадрид	25
Севілья	27
Валенсія	16
Барселона	89

3. Залучення гостей до хостелів на основі використання сервісу інтернет-систем бронювання. Для збільшення попиту на ліжко-місця та забезпечення оптимальності завантаження хостели активно співпрацюють з інтернет-системами бронювання на основі виплати комісійних за кожне бронювання. На підставі дослідження Асоціація STAY WYSE була виявлена структура ефективності розподілу каналів бронювання ліжко-місць у хостелах: 29% бронювань відбувається на веб-сайтах інтернет-систем бронювання, 20% броні ліжко-місць надходить електронною поштою, 18% - резервування ліжко-місць

через власні сайти хостелів та 11% по телефону. 70% резервувань на веб-сайтах інтернет-систем бронювань.

4. Створення унікальної концепції хостелу та розширення переліку додаткових послуг [21-25]. До основних критеріїв вибору хостелу потенційний споживач відносить його місцезнаходження та цінову політику. У той же час клієнтів залучають й інші аспекти – це концепція хостелу, тому багато хостельєрів обладнають свої засоби розміщення як арт-галереї або з використанням індивідуального тематичного підходу. Наприклад, в хостелі «Comics Guesthouse» у Римі можна читати комікси прямо на стінах, у хостелі «AthenStyle» в Афінах на стінах картини, що розповідають історію древньої Греції, та з вікон вид на Акрополь (рис. 2.5-2.6). Модний тренд у готельному бізнесі на відкриття бутік-готелів знайшов відображення та ринку хостелів. У Європі почали з’являтися бутік-хостели, які мають дизайнерський інтер’єр, швидкий безкоштовний Wi-Fi, номери з власними ванними кімнатами, програми розваг. Так хостели перетворилися з бюджетних коштів розміщення на місця тимчасового проживання з унікальним інтер'єром у центрі міста та зі збереженням атмосфери, що сприяє знайомству та спілкуванню всіх гостей хостелу.

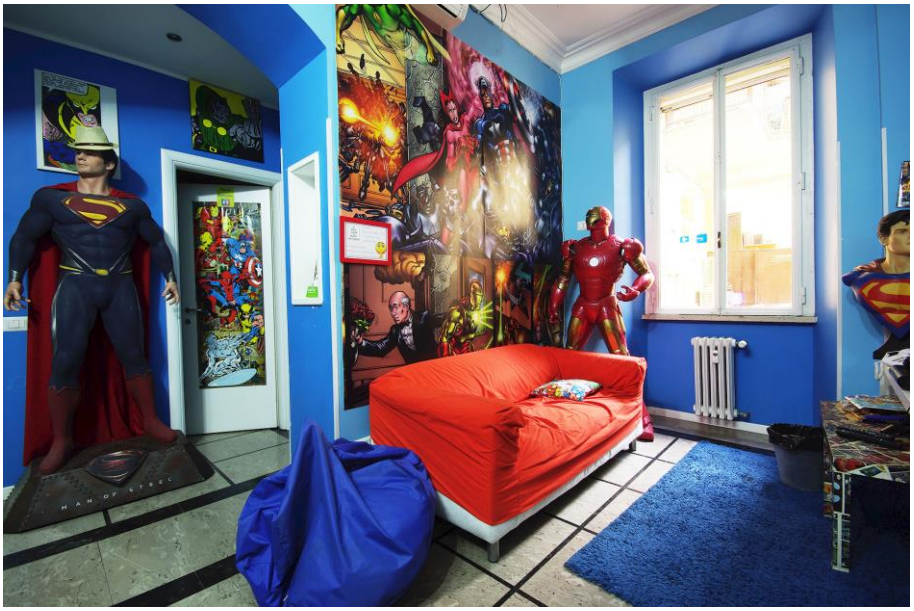

Рис. 2.5. Хостел «Comics Guesthouse» у Римі

Рис. 2.6. Хостел «AthenStyle» в Афінах

Новою тенденцією у закордонних хостелах стало створення кафе чи барів на території засобу розміщення, відкритих не лише для гостей, а й інших відвідувачів. Це дозволяє хостелам розширити перелік послуг за рахунок приготування їжі та напоїв [14-19].

У найближчій перспективі хостели будуть більш вузькоспеціалізованими на певний цільовий споживчий сегмент, універсальні готельні послуги, що надаються хостелами, зміняться персоналізованими послугами. На ринку хостелів розвиватиметься клієнтоорієнтований сервіс та розширення спектру додаткових послуг.

5. Потенційні споживачі послуг хостелів при бронюванні аналізують відгуки гостей соціальних мережах на різноманітних інтернет-сайтах та платформах. Таким чином, відгуки стають одним із засобів просування хостелів [39, с. 78].

Основними конкурентами хостелів є міні-готелі та тризіркові готелі. Тому важливою складовою діяльності із забезпечення завантаженості стає брендинг, відгуки, оцінки та рекомендації постояльців на https://www.booking.com/searchresults.uk. Фахівці вважають, що відвідувачі

їхньої інтернет-платформи в 138 разів менше бронюють послуги тих засобів розміщення, у яких відсутні відгуки гостей.

Наразі у світі відбувається активний розвиток соціальних медіа, що відрізняються своєю спрямованістю. У зв'язку з цим соціальні мережі стають одним із перспективних засобів реклами та просування готельного продукту. Використання платформ і сервісів для просування зменшує витрати хостелу на рекламну діяльність, забезпечує можливість постійного контакту з гостем, дозволяє враховувати негативний досвід, відгуки гостей і тим самим підвищувати якість послуг, що надається, дає можливість визначити цільовий споживчий сегмент хостелу (вік, рід занять, сімейний стан, інтереси тощо) [15-18].Соціальні мережі є унікальним засобом для пошуку потенційних гостей та проведення рекламних кампаній. Для залучення гостей хостельєри у своїх маркетингових та рекламних стратегіях приділяють особливу увагу транспортній доступності міні-готелю, що найбільш яскраво реалізується у назві підприємства розміщення та оформленні сайту (картографічний супровід, дизайн з фотографіями об'єктів).

6. Формування франчайзингових мереж хостелів [28]. Збільшення кількості місць та хостелів у кожній мережі у 2018 та 2023 роках відображено у таблиці 2.6

Таблиця 2.6

Динаміка зростання кількості мережевих хостелів та ліжко-місць у них у Європі

Назва європейських мережевих хостелів	2018		2023	
	Кількість хостелів які входять до мережі	Загальна кількість місць	Кількість хостелів які входять до мережі	Загальна кількість місць
A&O Hotels	31	22 000	39	28 000
Meininger	19	8400	24	12554
Generation	12	7000	14	8120
St Christopher's	17	2000	20	3500
Wombat	4	1900	6	2500
Plus Hostels	2	1100	3	2000

Мережа хостелів «Generator Hostels» заснована в 1995 р. Усі хостели мережі мають вдале місце розташування, дизайнерські інтер'єри, пропонують високий рівень сервісного обслуговування. Для залучення гостей мережа проводить різноманітні акції (наприклад, проживання за 1 євро).

7. Наявність в хостелах номерів з різною кількістю ліжок для можливості надання споживачеві вибору. Компанія «Stay Wyse» провела дослідження та виявила, що 53% індивідуальних мандрівників вважають за краще зупинятися у багатомісних номерах, а 25% – у окремих (рис. 2.7).

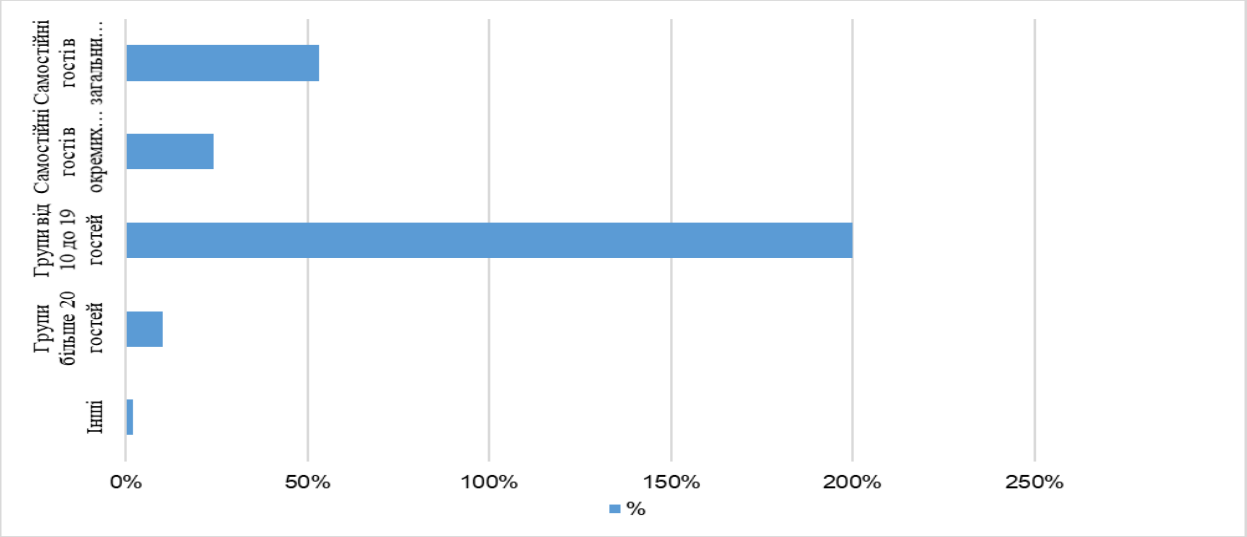

Рис. 2.7. Розподіл ліжко-місць у європейських хостелах

Для розвитку ринку хостелів США характерні деякі інші особливості, проте низка тенденцій збігається. В Америці невелика кількість хостелів зосереджена в містах, але в той же час практично всі вони мають велику місткість (понад 150 ліжко-місць). Вартість розміщення в американських хостелах коливається в діапазоні від 34 $ до 70 $ за ніч. Всі засоби розміщення розташовані в пішій доступності до головних пам'яток [22].

Хостели в США розташовуються в будинках, що окремо стоять (3-5-поверхових). Кожен хостел має просторий хол, а в деяких є ліфт. Більшість хостелів у США розташовані в будинках, де раніше були 3-зіркові готелі. У хостелах переважно блочне розташування номерів. На кілька номерів (у номері 4-6 ліжко-місць) одна ванна кімната і туалет. Блоковий характер номерів є дуже

привабливим для гостей хостелів, тому що при цьому передбачає певну приватність.

Структура бронювання послуг хостелів у США дещо відрізняється від європейської: 30% резервування ліжко-місць дає система Hotels.com, 30% – Booking.com.ua, 40% – інші канали бронювання. За резервування через системи інтернет-бронювання хостели сплачують комісію у розмірі 10% від кожної броні [15-19].

Отже, в американських хостелах, як і в європейських, діють жорсткі правила проживання. Заселення для іноземних громадян лише по пред'явленні закордонного паспорта. Багато хостелів у світі запровадили правило заборони на проживання понад 14 днів. Таким чином, хостелам гості як бронюють місця із значним терміном не до вподоби.

РОЗДІЛ 3
ОРГАНІЗАЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ФОРМУВАННЯ УМОВ РОЗВИТКУ МАЛОГО ГОТЕЛЬНОГО БІЗНЕСУ

3.1. Розробка комплексу програмних заходів щодо удосконалення діяльності українських хостелів

Загалом під час війни в Україні туристична галузь почала відчувати численні виклики та перешкоди. Основні з них:

1. Безпека. Військові дії на території України призвели до посилення нестабільності та загроз безпеці. Це значно вплинуло на рішення туристів відвідати країну, особливо її прикордонні та конфліктні регіони.

2. Негативне сприйняття за кордоном. Кампанія ЗМІ про війну в Україні відбивається на іміджі країни. Це ускладнює залучення нових клієнтів, а також призводило до скасування або перенесення раніше запланованих поїздок.

3. Зміна ландшафту туристичних об'єктів. Військовий конфлікт призвів до знищення, окупації чи зміни території багатьох популярних туристичних місць. Це істотно впливає на інтерес туристів до відвідування таких місць.

4. Зниження якості готельних послуг. Війна вплинула на економічний розвиток країни, що призводить до зменшення інвестицій у туристичну сферу. Це може істотно вплинути на рівень якості готельних послуг і призвести до його зниження.

5. Зміна маршрутів туристичних турів. Військові дії призвели до зміни маршрутів туристичних турів, особливо в прикордонні райони. В результаті інтерес до певних регіонів був втрачений, і фокус був перенесений на інші туристичні напрямки.

Для багатьох готельних компаній і підприємств війна також стала викликом для реорганізації та зміни бізнес-стратегії. Деякі готелі почали активніше просуватися на міжнародному ринку, привертаючи увагу іноземних інвесторів та партнерів для підтримки відновлення туристичної галузі в

Україні. Зараз дуже важливо зосередитися на підтримці туристичної галузі та відновленні іміджу України як привабливого місця для туристів з усього світу, враховуючи можливі ризики під час відвідування держави.

З іншого боку, війна стимулювала розвиток внутрішнього туризму в Україні. Велика кількість українців використовує наступні інноваційні підходи та стратегії для залучення туристів під час війни:

1. Спеціалізований контент: створюємо та активно просуваємо контент, який надає корисну інформацію про безпеку в Україні під час війни. До них входять поради щодо безпеки та інформація про регіони, яких слід уникати. Ми пропонуємо туристичне страхування, яке покриває відшкодування ризиків, пов'язаних з війною. Страховий поліс поширюється на іноземних громадян, підданих іншої держави та осіб без громадянства. Вікових обмежень немає.

2. Співпраця з місцевими джерелами: ми встановлюємо партнерські стосунки з місцевими органами влади та організаціями, щоб отримати актуальну інформацію про безпеку та допомогти з проблемами туризму.

3. Спеціальні туристичні пакети: ми розробляємо спеціальні туристичні пакети для тих, хто ще хоче відвідати Україну. Ці пакети включають додаткові послуги безпеки, такі як супровід або особистий консультант.

4. Маркетингові ініціативи: ми використовуємо інтернет-маркетинг і соціальні мережі, щоб активно просувати позитивні сторінки в Україні та розповідати їм, що в багатьох регіонах ризики мінімальні.

Проєкт «Донат-тур» мав на меті привернути увагу до України як туристичного напрямку та підтримати місцевий туризм під час конфлікту. Основною метою Donation Tours є:

- збір коштів на підтримку місцевого туризму: проект дозволив туристам з усього світу жертвувати кошти на підтримку місцевих жителів, які постраждали від обмежень, пов'язаних з конфліктом;

- просування туризму в Україні: ініціатива популяризує туристичні місця України, культурні події та природні коштовності, надаючи мандрівникам більше інформації про те, що може запропонувати країна;

- підвищення обізнаності: тури допомагають підвищити обізнаність про виклики та можливості для туризму в умовах конфлікту.

Умови війни суттєво змінили споживчий підхід туристів, проте готельні підприємства адаптуються до нових реалій. Війна стала приводом для туристів бути обережнішими та дбати про свою безпеку. Вони стали приділяти більше уваги детальному аналізу потенційних напрямків відпочинку, оцінкам безпеки та рекомендаціям. Туристи зосередилися на відвідуванні місць, які раніше, можливо, були забуті, але тепер безпечніші. Наприклад, деякі регіони можуть стати популярними через віддаленість від зони конфлікту.

Значно зросла екологічна свідомість туристів. Туристи стали краще усвідомлювати вплив своїх подорожей на навколишнє середовище та шукають способи подорожувати більш екологічно. Компанії, що пропонують екологічно чисті продукти, послуги та екологічні тури, стають все більш популярними та привабливими для туристів.

Туристи по всьому світу все частіше використовують цифрові платформи для замовлення авіаквитків, розміщення, страхування та інших туристичних послуг (бронювання турів, готелів, купівля квитків, оформлення грін-карти та медичної страховки). Туристи адаптувалися до нових тенденцій, розширили онлайн-сервіси та запустили цілодобову допомогу туристам, які потребують допомоги.

Стимулювання розвитку малих засобів розміщення з боку держави має сприяти збільшенню підприємств малого та середнього бізнесу, які забезпечують нові робочі місця. Для європейських хостельєрів бізнес у сфері готельних послуг вигідний з наступних причин: надання пільгового кредитування/дотування та оподаткування господарів хостелів для переобладнання будівель та споруд; наявність відносно невеликих витрат при відкритті хостелів та малий термін окупності; отримання реальних поточних доходів безпосередньо від діяльності хостелу.

Європейська державна політика підтримки хостел-руху вирішує не тільки економіко-соціальні завдання, а й соціокультурні – пропаганду культури

та національних особливостей країн та регіонів, їх туристично-рекреаційних ресурсів, що є особливо важливим в умовах створення загальноєвропейського культурного простору на території ЕС.

Подальший розвиток ринку хостелів як сектору сфери готельних послуг створює умови для реалізації інших внутрішньогалузевих та соціальних факторів.

1. Висока економічна ефективність хостелів. Організація управління хостелів та технологічний процес обслуговування гостя дає низьку собівартість послуг, і, отже, послуги засоби розміщення мають високу конкурентоспроможність порівняно з більш витратними та дорогими послугами класичних готелів. Сучасні хостели лише із засобу для нічлігу перетворилися на кошти розміщення, що пропонують перелік додаткових послуг. Хостелам це дозволяє диференціювати пропонований продукт для різних споживчих сегментів (сімейний відпочинок, молодь, бізнес-мандрівники). Хоча цей перелік додаткових послуг є досить вузьким, він дає можливість хостелам зберігати доступні ціни для малозабезпечених мандрівників [56, с. 58].

2. Висока конкурентоспроможність послуг хостелів за показником ціна-якість, гнучкість структури, можливість швидко реагувати на зміни попиту та пропозиції.

3. Організація діяльності хостелів дозволяє пропонувати гостям конкурентноспроможні ціни. На основі аналізу зарубіжного досвіду можна стверджувати, що хостели є гнучкішими ринковими структурами, менше залежать від кон’юнктури ринку та можуть швидко змінити цінову та маркетингову політику.

4. Хостели задовольняють попит на розміщення широких верств населення – молоді та середнього класу, що забезпечує їм високий рівень завантаженості засобів розміщення [43].

5. Філософія хостелів враховує сучасну тенденцію людей до розширення спілкування, знань, пізнання країн та світу на основі подорожей.

Доцільно сформулювати основні завдання розвитку ринку хостелів.

1.Побудова політики державної підтримки розвитку хостелів в Україні як діяльності, що сприяє поповненню бюджету країни та приносить дохід місцевому населенню.

2. Визначення перспективних напрямів розвитку хостел-руху з урахуванням національної та регіональної специфіки.

3. Створення умов ефективної роботи хостелів з урахуванням розробки нормативно-правового, фінансового, організаційного, інформаційного забезпечення всіх рівнях управління (національному, регіональному, муніципальному).

4. Формування на мезо-економічному рівні управління маркетингової програми просування послуг хостелів як одного з прибуткових секторів української економіки.

5. Сертифікація хостелів для підвищення якості послуг, що надаються відповідно до міжнародних стандартів обслуговування.

Розробка програмних заходів щодо розвитку ринку хостелів має передбачати пошук балансу між інтересами хостельєрів та місцевих жителів. Ефективна робота приватного сектора (хостелів) має бути постійно спрямована на економічний розвиток міста/регіону та передбачає вирішення ними наступних основних завдань:

– підвищення якості обслуговування, розширення спектру додаткових послуг з урахуванням вимог та побажань цільового споживчого сегменту хостелів;

- дотримання стандартів якості обслуговування;

- забезпечення безпеки проживання своїм гостям;

- організація гнучкої цінової політики з метою розвитку позасезонного туризму на основі пропозиції споживачам бонусів, дисконтів, додаткових послуг;

- формування умов професійного розвитку працівників хостелів;

- співпраця з організаціями, спілками, об’єднаннями, що репрезентують інтереси хостел-руху на національному та міжнародному рівні;

- обмін досвідом, передовими методами та технологіями роботи на ринку хостелів;

- просування спільно з власними послугами на внутрішньому та міжнародному ринку туристично-рекреаційних можливостей міста/регіону, де знаходиться хостел;

- ведення суворої фінансової та статистичної звітності хостелами з метою подальшого планування діяльності та визначення перспектив розвитку.

Необхідно реалізовувати програмні заходи у два етапи.

Першочерговими є такі заходи:

- оцінка роботи існуючих хостелів та їх оптимізація;

- розробка нормативної та правової бази для хостелів;

- сертифікація та стандартизація роботи хостелів;

- створення реєстру хостелів;

- створення асоціації хостел-руху, що координує діяльність хостелів по всій Україні;

- розвиток мережевих форм організації управління хостелами;

- популяризація хостел-руху;

- створення нових робочих місць.

На другому етапі необхідно:

- створення нових хостелів у різних регіонах України;

- створення спеціалізованих систем бронювання послуг у хостелах;

- підвищення якості послуг та обслуговування у хостелах;

- співпраця українських хостелів з різними міжнародними та національними організаціями, що працюють на ринку хостелів;

- підготовка кваліфікованого персоналу для роботи у хостелах.

Спільні зусилля дозволять не лише провести заходи щодо вдосконалення роботи українських хостелів та вивести їх на новий рівень розвитку, але й забезпечать захист хостелів від впливу негативних факторів, зумовлених слабкими сторонами діяльності хостелів та погрозами (табл. 3.1).

Таблиця 3.1

SWOT аналіз діяльності хостелів

Сильні сторони	Слабкі сторони
Збільшення кількості туристів Зростання популярності проживання в хостелах Зростання кількості хостелів з ціновою політикою «нижче за середнє» Центральне місце розташування Індивідуальний підхід до гостей Постійно високий рівень завантаження хостелів	Відсутність стандартів якості обслуговування Масова поява на ринку готелів економічного класу Відсутність у необхідній кількості інформації про послуги хостелів Відсутність законодавчого регулювання діяльності хостелів
Можливості	Загрози
Розширення ринку малих засобів розміщення Отримання міжнародних сертифікатів якості Створення повноцінної працюючої асоціації, що представляє інтереси українських хостелів	Відсутність стандартів якості обслуговування Масова поява на ринку готелів економічного класу Відсутність у необхідній кількості інформації про послуги хостелів Відсутність законодавчого регулювання діяльності хостелів

Концептуальна модель програмних заходів щодо вдосконалення діяльності українських хостелів представлена на рисунку 3.2.

Таблиця 3.2

Модель програмних заходів щодо вдосконалення роботи українських хостелів

Для державного сектора управління	Для приватного сектора
1. Підняття значимості та ролі хостелу як бюджетний засіб розміщення 2. Формування нормативно-правового регулювання діяльності хостелів з урахуванням інтересів приватного сектора, населення та споживачів 3. Формування нормативно-правової бази із сертифікації послуг хостелів	1. Виведення на ринок хостелами нових унікальних продуктів та послуг 2. Створення реально працюючої асоціації, об’єднання хостелів, що представляє на всіх рівнях управління інтереси її членів 3. Удосконалення методів та способів ведення бізнесу в хостелах, організація обміну передовим досвідом ведення бізнесу

4. Організація рекламної та інформаційної діяльності з пропаганди російських туристично-рекреаційних кластерів шляхом надання турпакетів будь-якої цінової категорії 5. Забезпечення безпечного відпочинку та подорожей для українських туристів 6. Надання цільової допомоги у відкритті хосте- лів в окремих українських містах із бюджету 7. Організація сприятливих умов для залучення приватних інвестицій у створення та подальший розвиток хостелів в Україні 8. Підготовка та перепідготовка кадрів для роботи у готельній сфері, у тому числі в хостелах	між учасниками ринку хостелів 4. Застосування сучасних технологій обслуговування в хостелах, а також методів залучення та заохочення постійних гостей. гнучкої політики ціноутворення 5. Розвиток мережевих форм організації бізнесу над ринком хостелів 6. Постійна робота з підвищення кваліфікації співробітників, з розвитку програм мотивації та залученості персоналу до роботи хостелів
⇩	⇩
Засоби управління: - інститути (органи) управління - нормативно – правові документи, організаційно-методичні матеріали	Методи управління: - економічні - адміністративні - соціально-психологічні
⇩	⇩

Програмні заходи для спільно роботи

Пошук ефективних форм співпраці з метою подальшого розвитку хостелів

Спільна розробка напрямів з подолання негативних факторів розвитку туризму в місті/регіоні, та подальша робота з реалізації намічених шляхів виходу з ситуації, що склалася

Раціональне використання культурних, історичних, природних ресурсів рукраїнських міст/регіонів

Просування туристично-рекреаційних та культурно-історичних ресурсів України з метою збільшення внутрішнього та в'їзного туристичного потоку

Розробка програмних заходів щодо вдосконалення діяльності хостелів, що комплексно відображають досліджувану область та процеси, що відбуваються на ньому, дозволяє систематизувати напрями вдосконалення діяльності з розвитку ринку хостелів в Україні.

ВИСНОВКИ ТА РЕКОМЕНДАЦІЇ

1. Після закінчення війни Україна має величезний потенціал для розвитку туризму та готельного господарства. Ключовими чинниками є потужна культурно-історична та природна спадщина нашої країни. І це те, що приваблює туристів з усього світу. Україна має багату спадщину, включаючи історичні пам'ятки, національні парки, курорти та мальовничі місця, які наразі заборонені для деяких частин країни через конфлікт.

2. Після перемоги в Україні буде багато нових можливостей для розвитку інфраструктури, готелів, курортів та центрів відпочинку. Це призведе до розвитку внутрішнього туризму та збільшення кількості іноземних гостей. Проте, щоб повною мірою використати потенціал туристичної та готельної індустрії в Україні, слід звернути увагу на такі аспекти, як підвищення якості послуг, розробка маркетингових стратегій, створення привабливих турів та підтримка малого та середнього бізнесу в туризмі. сектора. Успішний розвиток туризму сприятиме економічному зростанню країни та створить нові робочі місця.

3. Розроблено нові підходи до адаптації роботи українських хостелів:

1. Безпека гостей. Безпека гостей на перше місце. Необхідно надавати доступну та зрозумілу інформацію про можливі загрози та заходи безпеки, які дозволять їм почуватися комфортно та безпечно.

2. Партнерство: необхідно приєднуватись до партнерських програм та асоціацій, які займаються розвитком готельної індустрії. Вони можуть надати підтримку, поради та можливості для співпраці з іншими компаніями.

3. Маркетинг: інвестиції в рекламу та маркетингову діяльність, щоб привернути увагу потенційних туристів. Необхідно використовувати соціальні мережі, блоги та інші канали зв'язку, щоб просувати свої послуги та залучати нових гостей.

4. Гнучкі тарифи: можливість встановлення гнучких ставок для залучення туристів.

6. Обслуговування гостей: необхідно підкреслювати якість обслуговування та забезпечення найкращого перебування гостей. Якість обслуговування може вплинути на репутацію хостела та привабливість для майбутніх гостей.

7. Інновації: впровадження нових технології та інноваційних рішень для покращення якості послуг та ефективності бізнесу. Наприклад, впровадження онлайн-бронювання, інтелектуальних систем управління готелями тощо.

4. Безумовною перевагою малих засобів розміщення є невеликий масштаб підприємств, за якого легко керувати невеликим штатом співробітників та номерним фондом. У малих підприємствах найчастіше відбувається суміщення посад власника і керуючого, що сприяє особливій зацікавленості в підвищеному прибутку та позитивній діяльності закладу, налагодженню внутрішніх зв'язків у колективі, а також оперативному прийнятті рішень у ситуаціях, коли потрібно швидка та чітка реакція на зовнішній вплив. З іншого боку, небажання власника брати участь в управлінському процесі ніяк не впливає на роботу невеликого готелю.

5. Розроблені програмні заходи щодо вдосконалення діяльності хостелів в Україні спрямовані на: формування нормативної правової бази роботи хостелів на українському готельному ринку, розробку рекламної та маркетингової стратегії просування хостелів на міжнародному та українському ринках, створення єдиної системи кадрового, консультування та інформаційного забезпечення хостелів у рамках діяльності асоціації/союзу/об'єднання хостелів, підготовка інвестиційних проектів з реконструкції та будівництва нових хостелів у перспективних українських туристично-рекреаційних кластерах, формування мережевого бізнесу на ринку хостелів, розвиток подальших відносин з національними ними та міжнародними організаціями.

Наразі хостели використовували ще не всі резерви для залучення споживача та підвищення своєї привабливості. У цьому напрямку їм доцільно наполегливо працювати, використовуючи усі різноманітні способи: отримання

винагород, спеціальні тарифи, заохочення постійних гостей, формування партнерських відносин з іншими організаціями, що працюють у суміжних галузях.

Виокремлено основні рекомендації щодо вирішення поставленої мети:

– створення та покращення законодавчої та нормативно-правової бази щодо регулювання процесів створення, оподаткування та роботи хостелів;

– необхідність виділення хостелів у самостійний вид підприємства та віднесення до певної групи оподаткування, що спростить процес державної реєстрації та ведення статистичної звітності.

– створення та просування державної програми підтримки хостелів задля їх розвитку та інвестиційної підтримки.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Бейдик О.О., Топалова О.І. Теоретико-практичні аспекти рекреаційно-туристського природокористування. *Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка,* серія «Географія». Київ, 2018. Вип. 1 (70). С. 15–21.

2. Воробйова О.А. Збалансоване природокористування та господарювання в рекреаційно-туристичній сфері. Одеса : ІПРЕЕД НАН України, 2018. 248 с.

3. Герасименко В.Г. Теорія туризму як складова туризмології. *Вісник соціально-економічних досліджень.* 2017. Випуск 2 (42). С. 1736-180.

4. Горіна Г.О. Світовий ринок туристичних послуг [Текст] : конспект лекцій. КривийРіг, 2019. 110 с.

5. Громик О. Гасюк Є.В Дослідження готельних підприємств у Волинській області. *Розвиток харчових виробництв, ресторанного та готельного господарств і торгівлі: проблеми, перспективи, ефективність* : Міжнародна науково-практична конференція, 15 травня 2022 р. : [тези у 2-х ч.] / редкол. : О. І. Черевко [та ін.]. Харків : ХДУХТ, 2019. Ч. 2. С. 89–92.

6. Державна служба статистики України. URL: http://www.ukrstat.gov.ua/

7. Дронова О.Л. Запотоцький С.П. Сучасне природокористування : суспільно-географічний контекст : навчально-методичний посібник. Київ : Прінт-Сервіс, 2018. 214 с.

8. Економіка рекреації та туризму [Електронний ресурс] : навчальний посібник / О.А. Сущенко, О.О. Стрижак, Н.А. Дехтяр та ін. Харків: ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2021. 347 с.

9. Круль Г.Я. Основи готельної справи. Навчальний посібник. Київ: ЦУЛ, 2016. 280 с.

10. Любіцева О.О. Ринок туристичних послуг (геопросторові аспекти). К.: Альтерпрес, 2017. 436 с.

11. Мальська М. П., Пандяк І. Г. Готельний бізнес: теорія та практика. Підручник. 2- вид. перероб. та доп. Київ: Центр учбової літератури, 2018. 472 с.

12. Мальська М.П., Пурська І.С. Актуальні проблеми управління туристичною індустрією : навч. посібник. Львів : Вид. центр ЛНУ, 2016. 78 с.

13. Мальська М.П., Рутинський М.Й., Паньків Н.М. Туризм у міжнародному і національному вимірах. Історія і сучасність : монографія. Львів: Видавничий центр ЛНУ імені Івана Франка, 2018. 266 с.

14. Мельник І. М., Бабійчук Р. І. Суть та види стратегій підприємств готельно-ресторанного господарства. *Матеріали V Міжнародної науковопрактичної конференції «Інновації в управління асортиментом, якістю* навч. посіб. Кривий Ріг: ДонНУЕТ, 2021. 173 с.

15. Ніколенко В.В. Гастрономічні детермінанти суспільного життя: соціологічний вимір: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня д-ра соціол. наук: 22.00.01 / В. В. Ніколенко. Харків, 2018. 38 с.

16. Олексин І. І. Управління процесом обслуговування в підприємстві готельного господарства. Вісник Хмельницького національного університету. 2018. № 1. Т. 2. С. 55-58.

17. Сегеда І. В. Підходи до вдосконалення управління розвитком готельного господарства регіону. Бізнес Інформ. 2018. № 4. С. 445-454.

18. Ткаченко Т.І., Гаврилюк С.П. Економіка готельного господарства і туризму: навч. посіб. Київ. Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2015. 179 с.

19. Туріянська М.М. Методики оцінки конкурентних переваг туристичного підприємства. Вісник ДІТБ. 2018. №15. С. 87-95.

20. Шульгіна Л.М. Інноваційні технології вибору концепції маркетингу туристичного підприємства. Проблеми науки. 2015. № 10. С. 33-39.

21. Tourist services. Placement facilities. General requirements: DSTU 4268: 2003. Kyiv: Gosstandart of Ukraine, 2003. 12 p. URL: http://dbn.at.ua/load/normativy/dstu/. (in Ukrainian)

22. Official site of the State Statistics Service. URL: http://www.ukrstat.gov.ua/druk/publicat/kat_u/2018/zb/05/zb_kzr_2017.pdf. (in Ukrainian)

23. All-Ukrainian Youth Hostel Organization. Official site. URL: http://hihostels.com.ua. (in Ukrainian)

24. Davydenko I.V. Features of development of hostels in Ukraine and in the world. URL: http://dspace.oneu.edu.ua/. (in Ukrainian)

25. Kovalchuk A. Hostels as an optimal way of organizing tourism for young people: current state and prospects for development in Ukraine. Kyiv: Kyiv Institute of Business and Technology, 2010. № 3. pp. 102-104. (in Ukrainian)

26. Malska M.P., Hotel business: theory and practice: a textbook. Kyiv: TsUL, 2012. 470.

27. Perevozova I.V., Daliak N.A. Hostel market research on the example of the city of Ivano-Frankivsk. Actual problems of economic development of the region. 2012, №. 13. Vol. 2. pp. 134-151. (in Ukrainian)

28. On Tourism: Law of Ukraine of 15.09.1995 № 324/95-VR. URL: http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/324/95-%D0%B2%D1%80. (in Ukrainian) колективна монографія. Харків : ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2018. 159 с.